

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

СИДОРЧУК Іванна

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0002-8856-6513>

i.sydorчук22@gmail.com

У статті досліджено зміст та уточнено сутність «фінансової стійкості підприємства» як комплексного поняття. Представлено механізм управління фінансовою стійкістю підприємства у розрізі п'яти взаємопов'язаних блоків. Розглянуто фактори, що впливають на результативність діяльності та фінансову стійкість підприємства. Запропоновано напрями удосконалення управління фінансовою стійкістю на основі покращення фінансової політики підприємства.

Ключові слова: фінансова стійкість, управління фінансовою стійкістю, механізм управління фінансовою стійкістю.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2025-15-10>

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних ринкових умовах основою виживання, стабільного функціонування та розвитку підприємства є фінансова стійкість. Вона відображає стан фінансових ресурсів підприємства, на основі якого підприємство може вільно маневрувати грошовими засобами, ефективно їх використовувати, забезпечуючи при цьому безперебійний процес виробництва та реалізації продукції, враховуючи витрати на його розширення та оновлення. Якщо суб'єкт господарювання є фінансово стійким, платоспроможним, то він має ряд переваг перед іншими підприємствами тієї ж галузі для отримання кредитів, залучення інвестицій, у виборі постачальників та у підборі кваліфікаційних кадрів.

Фінансова стійкість формується у процесі всієї господарської діяльності і є головним компонентом загальної стійкості суб'єкта господарювання та базується на оптимальному співвідношенні між окремими видами активів підприємства та джерелами їх фінансування. Фінансова стійкість підприємства знаходиться під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів, стабільності економічного середовища, результатів його функціонування, його активного та ефективного реагування на зміни внутрішніх та зовнішніх факторів. Найбільш важливим зовнішнім фактором є вид діяльності економічного суб'єкта, включаючи оцінку конкурентоздатності у ринковому середовищі. Суттєвим фактором фінансової стійкості підприємства є його інвестиційна привабливість, як вітчизняних так і закордонних інвесторів.

Зниження рівня фінансової стійкості підприємства негативно впливає на його платоспроможність і може спричинити у цілому економічну неспроможність, що є негативним фактором для регіонального розвитку всієї галузі. Через це управління фінансовою стійкістю стає найважливішим аспектом у процесі управління фінансово-господарською діяльністю підприємства, оскільки є запорукою його виживання в складних умовах та є основою стабільного функціонування підприємства.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питання фінансової стійкості та управління нею активно розглядаються вітчизняними та зарубіжними вченими такими, як Геращенко І. О., Міокова Г. О., Партин О. Г., Салькова І. Ю., Санцевич В. О. Ткаченко Є. Ю., Фатюха В. В., Чепка В. В., Яришко О. В. та ін.

Незважаючи на накопичений науковий досвід, на сучасному етапі розвитку економіки України, коли економічна ситуація є нестабільною, на практиці виникає потреба створення такої моделі управління фінансовою стійкістю, яка б активно сприяла виходу підприємств із кризи, а у перспективі – перетворенню їх на ефективних суб'єктів господарювання.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є дослідження поняття «фінансова стійкість підприємства» і визначення процесу та основних елементів механізму управління фінансовою стійкістю підприємства.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Трактування сутності поняття «фінансова стійкість підприємства»

Поняття «фінансова стійкість підприємства» є складним і багатограним, оскільки є більш ширшим від понять «платоспроможність» та «кредитоспроможність», та включає у себе оцінку різних сторін діяльності підприємства. Фінансова стійкість формується у процесі усієї функціональної діяльності підприємства та є головним компонентом її загальної стійкості.

Відсутність будь-якого загального визначення підтверджує, що досліджуваний термін має виключно широкий зміст. Крім того, він має властивість функціональності, тобто до нього можна застосувати поняття стабільності охарактеризувати функціонування різних галузей науки.

Таблиця 1

Основні підходи вчених-економістів до визначення сутності фінансової стійкості підприємства

Підхід	Представники	Ключові слова
1. Фінансовий (економічний) стан	М. Коробов, Н. Мамонтова, Ю. Русіна, Ю. Полозук, О. Філімоненко, Г. Поляк	забезпеченість власними фінансовими ресурсами, фінансова незалежність, перевищення доходів над витратами, інвестиційна привабливість, платоспроможність, здатність підприємства розвиватися та функціонувати
2. Фінансова рівновага	Г. Савицька, А. Савельєва, Б. Грабовецький	рівновага активів та пасивів підприємства, рівновага над власними та залученими коштами, споживання фінансових ресурсів, сталий розвиток
3. Фінансова стабільність	М. Білик, О. Павловська, Н. Пригуляк, Н. Невмержицька, В. Марцин	стабільна прибутковість, стабільність фінансового стану, фінансова незалежність, висока частка власного капіталу компанії

Джерело: сформовано автором на основі [2-5; 7]

Так, більшість провідних економістів (табл. 1) у цілому під фінансовою стійкістю розуміють здатність підприємства стабільно забезпечувати свій розвиток переважно за рахунок власного капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності навіть в кризових умовах [1]. На нашу думку, під фінансовою стійкістю підприємства слід розуміти такий стан джерел фінансових ресурсів підприємства, їх якісний розподіл і використання, який сприяє ефективному розвитку суб'єкта господарювання на підставі зростання його прибутку та капіталу, при умові збереження платоспроможності й кредитоспроможності в умовах можливого рівня фінансового ризику, зумовленого впливом як зовнішніх так і внутрішніх факторів.

Фактори фінансової стійкості базуються, з однієї сторони, на розділенні зовнішніх факторів на макро- та мезоекономічні, а внутрішніх – на стратегічні та тактичні, а з іншої сторони – на диференціації внутрішніх факторів фінансової стійкості на прямі (структура пасивів і активів підприємства) і непрямі (прибуток, структура витрат, залежність від зовнішніх інвесторів, об'єм кредиторської та дебіторської заборгованостей) [4; 6].

Таким чином, фінансова стійкість підприємства безпосередньо залежить від ефективного управління фінансовими ресурсами (джерелами) та характеризується оптимальною структурою активів, збалансованим співвідношенням власних та позикових коштів, оптимальним співвідношенням наявних активів та джерел їх фінансування.

Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства

Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства є частиною загальної системи управління підприємством, що забезпечує вплив на чинники, від яких залежить загальний результат діяльності суб'єкта. Враховуючи сучасні економічні процеси механізм управління фінансовою стійкістю підприємства потребує, насамперед, нового теоретичного та методичного обґрунтування. Під механізмом управління фінансовою стійкістю підприємства доцільно розуміти систему методів та прийомів, які використовуються для оптимізації усіх бізнес-процесів підприємства – процесів організації, підтримання фінансової стійкості і побудови довгострокової стратегії.

Рис. 1. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства

Таким чином, механізм управління фінансовою стійкістю підприємства можна представити як сукупність взаємопов'язаних блоків (рис.1):

- елементи управління фінансовою стійкістю: фінансові методи, ринковий механізм, правове регулювання, нормативне забезпечення, інформаційне забезпечення;
- цілі механізму управління: зростання прибутку, недопущення банкрутства і великих фінансових невдач, закріплення підприємства на певному ринку, підвищення добробуту працівників та керівництва;
- аналіз політики управління підприємством: управління активами, управління капіталом, управління грошовими потоками, управління витратами та продажами, управління фінансовими ризиками;
- методи та інструменти управління фінансовою стійкістю: загальноекономічні, прогнозно-аналітичні, спеціальні;
- результати управління фінансовою стійкістю: оптимізація діяльності, підвищення конкурентоспроможності, розробка фінансової стратегії, скорочення витрат, підвищення прибутку.

Рис. 2. Алгоритм управління фінансовою стійкістю підприємства

Управління фінансовою стійкістю із застосуванням фінансового механізму може досягти необхідного результату лише за поєднання доцільно спрямованого взаємовпливу всіх його елементів. Для цього він повинен відповідати таким вимогам:

- кожний елемент фінансового механізму підприємства налаштований на виконання властивого йому навантаження;
- спрямування дії усіх елементів фінансового механізму, який забезпечує інтереси усіх суб'єктів фінансових відносин та має синергетичний ефект у цілому;
- зворотний зв'язок усіх елементів фінансового механізму різних вертикальних і горизонтальних рівнів;
- своєчасність реакції елементів фінансового механізму вищого рівня на зміни, які відбуваються під впливом елементів нижчого рівня [5].

З метою підвищення фінансової стійкості підприємства пропонуємо сукупність заходів, які пов'язані із майновим станом, зобов'язаннями та фінансовими результатами.

Підприємствам запропоновані напрямки, які реструктуризують короткострокову та довгострокову фінансову стратегію, що суттєво впливає на формування фінансової політики, яка направлена насамперед на фінансову стабільність, конкурентоздатність і підприємницьку привабливість суб'єкта господарювання (рис. 2).

Заходи щодо підвищення фінансової стійкості підприємства доцільно запропонувати наступні:

- слідкувати за співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованості. Значне перевищення кредиторської заборгованості є загрозою фінансовій стійкості підприємства і робить необхідним залучення додаткових джерел фінансування;
- по можливості орієнтуватися на збільшення кількості замовників з метою зменшення ризику несплати монопольним замовником;
- необхідно контролювати стан розрахунків за простроченими заборгованостями;
- своєчасно виявляти такі неприпустимі види дебіторської та кредиторської заборгованості, як прострочена заборгованість постачальникам, у бюджет та інші; товари відвантажені, не оплачені у строк;
- необхідно спрямувати додаткові грошові засоби на розробку інновацій та розширення виробництва для завойовування нових сегментів ринку;
- доцільно зменшувати період обороту дебіторської заборгованості, тобто більше ефективно її використання за рахунок швидкої мобілізації;
- необхідно підвищувати конкурентоспроможність підприємства за рахунок збільшення темпів реалізації продукції і частки на ринку для боротьби зі зростаючим тиском конкурентів та залучення додаткових інвестицій;
- для покращення господарської діяльності підприємство повинно приділяти увагу науково-технічному прогресу, тобто проводити модернізацію і технічне переоснащення виробничого обладнання.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Забезпечення стабільного фінансового становища підприємства можливо за умови реалізації процесу управління фінансовою стійкістю. Запропонований механізм управління фінансовою стійкістю дозволить керівництву підприємства забезпечити оптимальний рівень його фінансової стійкості, виходячи із раціонального управління капіталом, грошовими потоками і фінансовими ризиками, з врахуванням внутрішніх і зовнішніх факторів. Рекомендовані заходи щодо підвищення фінансової стійкості підприємства дозволить оперативно реагувати на зміни кон'юнктури ринку, фінансової політики і запобігання банкрутства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Коваль О. В. Управління фінансовою стійкістю підприємства. *Економіка України*. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/79.pdf.
2. Ткаченко Є. Ю., Фатюха В. В., Яришко О. В. Фінансова стійкість підприємства: сутність та основи управління. *Інфраструктура ринку*. 2021. Вип. 56. С. 129-134.
3. Салькова І. Ю., Санцевич В. О. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 16. С. 790-794.
4. Чепка В. В. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. *Економіка і суспільство*. 2017. № 12. С. 649-655.
5. Геращенко І. О. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»*. 2017. № 24. С. 124-128.
6. Міокова Г. І. Фактори впливу на фінансову стійкість підприємства. *Наукові записки КНТУ*. Вип.11, ч. I. 2011. С. 12-15.
7. Партин Г. О., Папірник С. Є. Забезпечення фінансової стійкості підприємства за умов нестабільності середовища функціонування. *Механізм регулювання економіки*. № 3-4. С. 129-135.

REFERENCES:

1. Koval O. V. Upravlinnia finansovoiu stiikestiu pidpriemstva. *Ekonomika Ukrainy*. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/79.pdf.
2. Tkachenko Ye. Yu., Fatiukha V. V., Yaryshko O. V. Finansova stiikest pidpriemstva: sutnist ta osnovy upravlinnia. *Infrastruktura rynku*. 2021. Vyp. 56. S. 129-134.
3. Salkova I. Yu., Santsevych V. O. Ekonomichna sutnist finansovoi stiikesti pidpriemstva. *Ekonomika i suspilstvo*. 2018. Vyp. 16. S. 790-794.
4. Chepka V. V. Finansova stiikest pidpriemstva: sutnist ta faktory vplyvu. *Ekonomika i suspilstvo*. 2017. № 12. S. 649-655.
5. Herashchenko I. O. Mekhanizm upravlinnia finansovoiu stiikestiu pidpriemstva. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu «Kharkivskiyi politekhnichnyi instytut»*. 2017. № 24. S. 124-128.
6. Miokova H. I. Faktory vplyvu na finansovu stiikest pidpriemstva. *Naukovi zapysky KNTU*. Vyp.11, ch. I. 2011. S. 12-15.

---

7. Partyn H. O., Papirnyk S. Ye. Zabezpechennia finansovoi stiiikosti pidpriemstva za umov nestabilnosti seredovyshcha funktsionuvannia. Mekhanizm rehuliuвання ekonomiky. № 3-4. S. 129-135.

MANAGEMENT OF THE FINANCIAL STABILITY OF AN ENTERPRISE IN THE MODERN CONDITIONS OF ECONOMIC DEVELOPMENT

SYDORCHUK Ivanna
Khmelnyskyi National University

The article explores the content and clarifies the essence of "financial stability of an enterprise" as a complex concept. The mechanism for managing the financial stability of an enterprise is presented in terms of five interconnected blocks. Factors that affect the effectiveness of the enterprise's activities and financial stability are considered. Directions for improving financial stability management based on improving the enterprise's financial policy are proposed.

In our opinion, the financial stability of an enterprise should be understood as the state of the sources of financial resources of the enterprise, their qualitative distribution and use, which contributes to the effective development of the business entity based on the growth of its profit and capital, provided that solvency and creditworthiness are maintained in the conditions of a possible level of financial risk. Thus, the mechanism for managing the financial stability of an enterprise can be presented as a set of interrelated blocks: elements of financial stability management (financial methods, market mechanism, legal regulation, regulatory support, information support); goals of the management mechanism (profit growth, prevention of bankruptcy and major financial failures, consolidation of the enterprise in a certain market, improvement of the welfare of employees and management); analysis of the enterprise management policy (asset management, capital management, cash flow management, cost and sales management, financial risk management); methods and tools for managing financial stability (general economic, forecasting and analytical, special); results of financial stability management (optimization of activities, increased competitiveness, development of a financial strategy, cost reduction, increased profit).

The proposed algorithm for managing financial stability will allow the management of the enterprise to ensure the optimal level of its financial stability, based on rational management of capital, cash flows and financial risks, taking into account internal and external factors.

Key words: financial sustainability, financial sustainability management, financial sustainability management mechanism